CHUONG 3

CÁC CẤU TRÚC LỆNH ĐIỀU KHIỂN

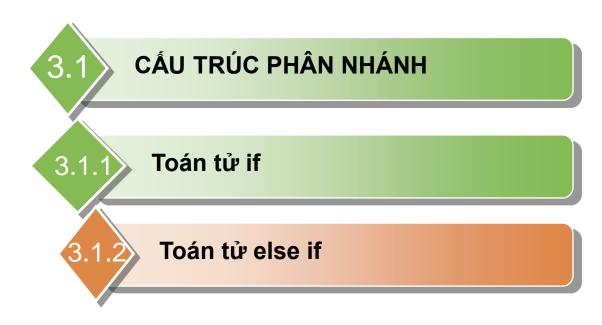

Nội dung

- 3.1 CÁU TRÚC PHÂN NHÁNH
- 3.2 CẤU TRÚC LẶP FOR
- 3.3 CẤU TRÚC LẶP WHILE VÀ DO...WHILE
- 3.4 CÂU LỆNH BREAK, CONTINUE

Nội dung

Nếu tôi có nhà mặt phố và xe bốn bánh thì sẽ lấy chân dài Nếu tôi có điểm tbc =4.0 thì tôi được xếp hạng giỏi

3.1.1

Câu lệnh điều kiện if

a. If thiếu

Cú pháp

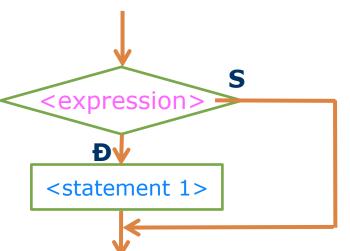
```
if (expression)
    statement 1;

if (expression)
    {
        statement 1;
        statement 2;
        ...
}
```

❖ Ý nghĩa:

- Expression: biểu thức điều kiện
- Statement: lênh
- Nếu expression đúng thì statement được thực hiện. Nếu sai thì bỏ qua lệnh

Sơ đô khối

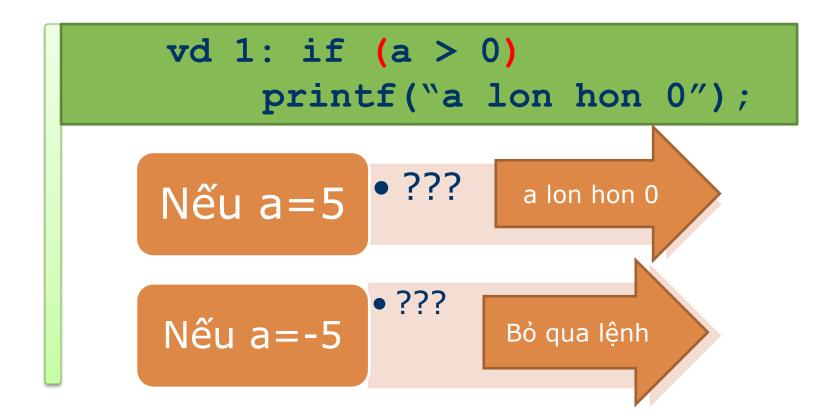

Câu lệnh if (thiếu)

```
vd 1: if (a > 0)
        printf("a lon hon 0");
vd 2:
    if (a == 0)
         printf("a bang 0");
        a = 2912;
```


Câu lệnh if (thiếu)

Câu lệnh if (thiếu)

```
vd 2:
    if (a == 0)
          printf("a bang 0");
          a = 2912;
              • ????
  Nếu a=0
                      a bang 0
                      a = 2912
              • ????
  Nếu a=-5
                     Bỏ qua lệnh
```


Câu lệnh điều kiện if

b. If đủ: if ... else

Cú pháp

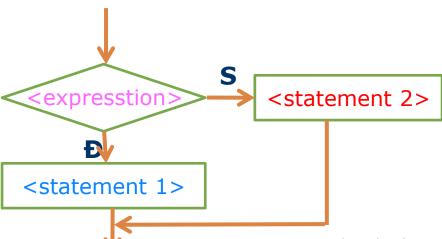
```
if (expression)
statement 1;
else
statement 2;
```

```
if (expression)
  {
    statement block 1;
    }
else
    {
    statement block 2:
    }
```

* Ý nghĩa:

- Expression: biểu thức điều kiên
- Statement: lệnh, block:khối
- Nếu expression đúng thì statement 1 được thực hiện. Nếu sai thì statement 2 thực hiện

❖ Sơ đô khối

Câu lệnh if (đủ)

```
vd 3:if (a == 0)
    printf("a bang 0");
else
    printf("a khac 0");
vd 4:
Nếu a=3 •??? a khac 0
Nếu a=0 ??? a bang 0
```

Câu lệnh điều kiện if

c. if long vào nhau

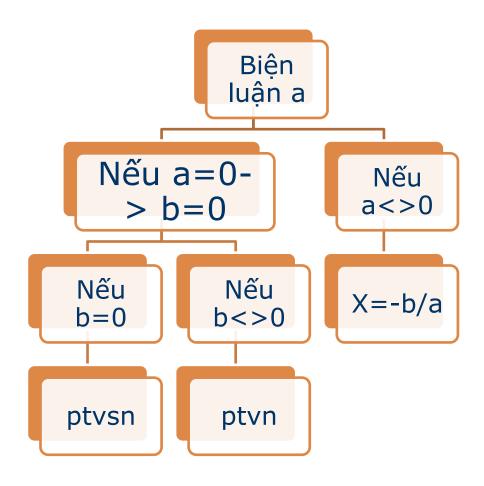
là một lệnh **if** được đặt trong một lệnh **if** hoặc **else** khác

Cú pháp:

```
if( biểu thức điều kiện 1)
{
    if(biểu thức điều kiện 2)
        {
        lệnh;
    }
}
```

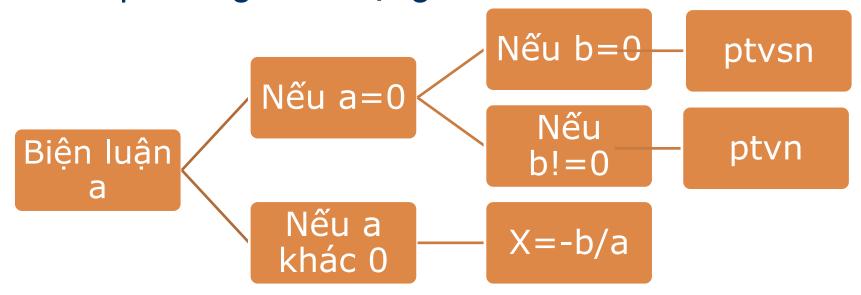

❖ Giải phương trình dạng ax + b=0

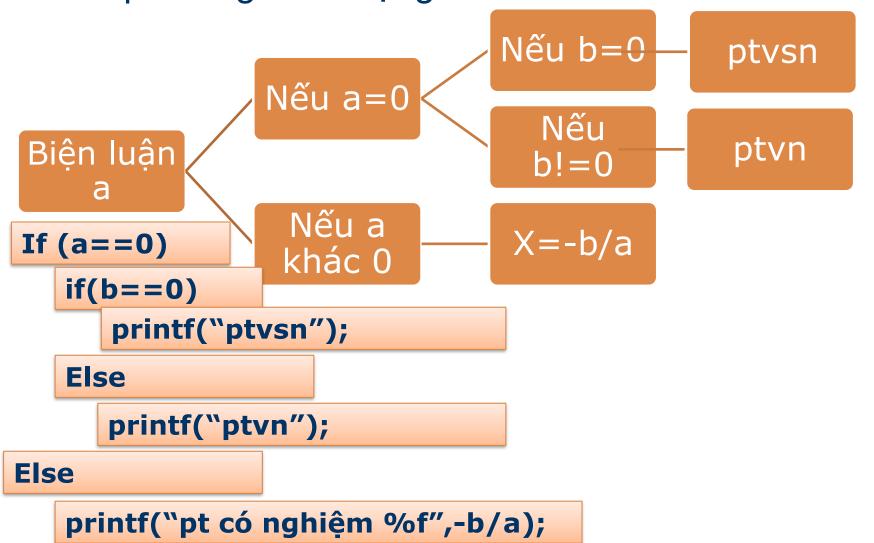

❖ Giải phương trình dạng ax + b=0

❖ Giải phương trình dạng ax + b=0

Toán tử else if

Có dạng if...else if

Cú pháp

```
if(Biểu_Thức_Điều_Kiện_1)
   Lệnh 1;
} else if(Biểu_Thức_Điều_Kiện_2)
       Lệnh 2;
   } else if(Biểu_Thức_Điều_Kiện_N-1)
        lệnh N-1;
       } else
            lệnh N;
```

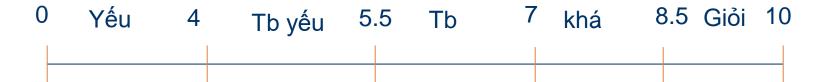
Hoạt động

Nếu biểu thức điều kiện I đúng thì thực hiện lệnh thứ i (i=1..n-1)
Nếu xét đến biểu thức điều kiện n -1 sai thì thực hiện lệnh n

Ví dụ 6:

Viết chương trình xếp loại kết quả học tập dựa vào điểm trung bình khoá học theo tiêu chí sau:

Ví dụ 6:

Ví du 6:

```
//Trường hợp thứ nhất
if(dtb<4) {
  printf("Loại yếu");
//Trường hợp thứ hai
} else if(dtb<5.5) {</pre>
  printf("Loại trung bình yếu");
//Trường hợp thứ ba
} else if(dtb<7) {</pre>
  printf("Loai tb");
//Trường hợp thứ tư
} else if(dtb<8.5) {</pre>
  printf("Loại khá");
//Trường hợp thứ năm
} else {
  printf("Loại giỏi");
```


Bài tập

Bài 1: Giải phương trình bậc 2: ax²+bx+c=0

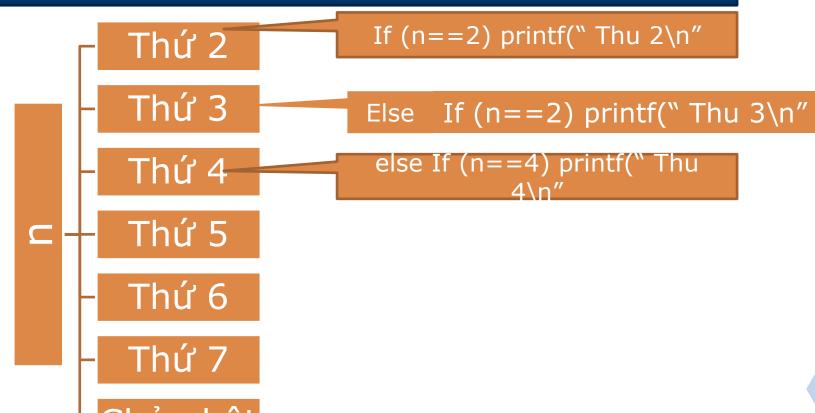
Nội dung

Kiểm tra bài cũ

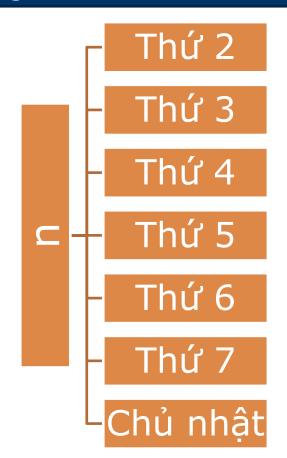
Nhập vào một số nguyên, kiểm tra xem đó là thứ mấy trong tuần

Kiểm tra bài cũ

Nhập vào một số nguyên, kiểm tra xem đó là thứ mấy trong tuần

Kiểm tra bài cũ

```
#include<stdio.h>
#include<conio.h>
main()
int n;
printf("nhap n= ");
scanf("%d",&n);
if (n==2) printf ("thu 2\n");
else if (n==3) printf ("thu 3\n");
        else if (n==4) printf ("thu 4\n");
                 else if (n==5) printf ("thu 5\n");
                         else if (n==6) printf ("thu 6\n");
                                   else if (n==7) printf ("thu 7\n");
                                                 else printf ("cn\n");
getch();
```


Kiểm tra bài cũ

```
C:\Users\Win 8.1 Version
                        nhap n= 8
#include<stdio.h>
                        CП
#include<conio.h>
main()
int n;
printf("nhap n= ");
scanf("%d",&n);
if (n==2) printf ("thu 2\n");
else if (n==3) printf ("thu 3\n");
        else if (n==4) printf ("thu 4\n");
                else if (n==5) printf ("thu 5\n");
                         else if (n==6) printf ("thu 6\n");
                                  else if (n==7) printf ("thu 7\n");
                                                else printf ("cn\n");
getch();
```

Toán tử switch

Cú pháp

Trong đó

```
Switch (biến/biểu thức)
{
   case <gt1>: lệnh 1;break;
   case <gt2>: lệnh 2;break;
   ...
   case <gtn>: lệnh n;break;
   [default: lệnh n;]
}
```

- biến/ biểu thức phải trả về là hằng nguyên hoặc kí tư
- gt1, gt2,..., gtn là các biểu thức hằng nguyên hoặc ký tự và chúng phải khác nhau.

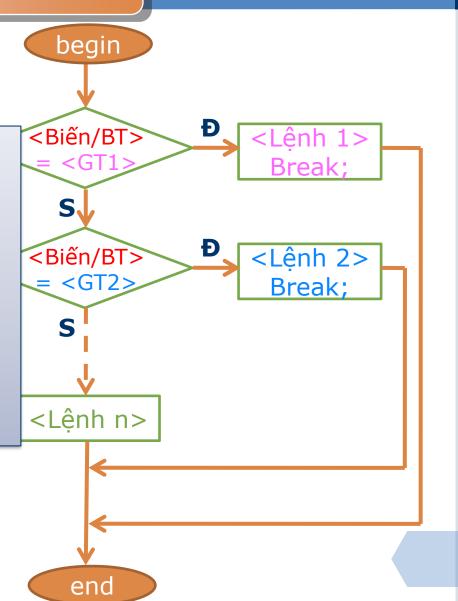

Toán tử switch

Cú pháp

```
Switch (biến/biểu thức)
{
    case <gt1>: lệnh 1;break;
    case <gt2>: lệnh 2;break;
    ....
    case <gtn>: lệnh n;break;
    [default: lệnh n;]
}
```

Sơ đồ khối

Toán tử switch

Cú pháp

Hoat động

```
Switch (biến/biểu thức)
  case <gt1>: lệnh 1;break; lệnh nằm trong case đó và
  case <gt2>: lênh 2;break;
  case <gtn>: lệnh n;break;
  [default: lệnh n;]
```

Đầu tiên, máy sẽ kiểm tra biến/bt =gt1.

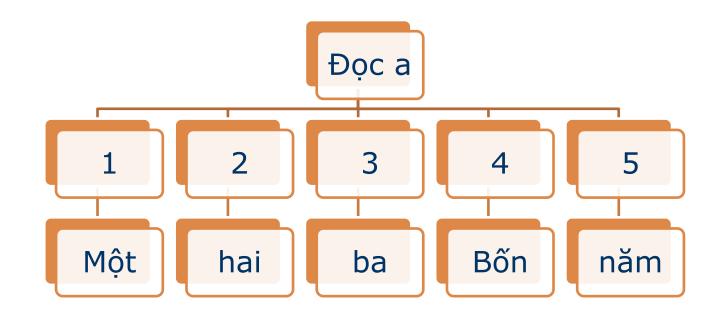
Nếu đúng thì thực hiện các gặp lệnh break thì thoát ngay khỏi switch, bỏ qua các case còn lai.

Nếu sai thì kiểm tra biến/bt với gt2...

Tương tự cho đến gtn. Nếu biến/bt không bằng với bất kỳ giá trị nào trong gt1, gt2,..., gtn thì Lệnh n sẽ được thực hiện nếu có thành phần default.

Nhập vào 1 số từ 1->5 và in ra cách đọc tương ứng:

Nhập vào 1 số từ 1->5 và in ra cách đọc tương ứng:

❖ Câu lệnh if

```
if (a == 1)
    printf("Mot");
if (a == 2)
    printf("Hai");
if (a == 3)
    printf("Ba");
if (a == 4)
    printf("Bon");
if (a == 5)
    printf("Nam");
```


Nhập vào 1 số từ 1->5 và in ra cách đọc tương ứng:

❖ Câu lệnh if

if (a == 1) printf("Mot"); if (a == 2) printf("Hai"); if (a == 3) printf("Ba"); if (a == 4) printf("Bon"); if (a == 5) printf("Nam");

Câu lệnh switch

```
switch (a)
  case 1: printf("Mot");
           break;
  case 2: printf("Hai");
           break;
  case 3: printf("Ba");
           break;
  case 4: printf("Bon");
           break;
  case 5: printf("Nam");
```

Một số lưu ý

❖ Câu lệnh switch là có thể lồng nhau.

```
Ví dụ 2:
      switch (a)
            case 1 : printf("Mot"); break;
            case 2 : switch (b)
                        case 1 : printf("A"); break;
                        case 2 : printf("B"); break;
                      } break;
            case 3 : printf("Ba"); break;
            default : printf("Khong biet doc");
```


Một số lưu ý

Các giá trị trong mỗi trường hợp phải khác nhau.

```
Ví dụ 3
switch (a)
{
    case 1 : printf("Mot"); break;
    case 1 : printf("MOT"); break;
    case 2 : printf("Hai"); break;
    case 3 : printf("Ba"); break;
    case 1 : printf("1"); break;
    case 1 : printf("mot"); break;
    default : printf("Khong biet doc");
}
```

Một số lưu ý

❖ Nếu các lệnh giống nhau thì viết gộp;

```
Ví dụ 4:
switch (a)
      case 1 : printf("So le"); break;
      case 2 : printf("So chan"); break;
      case 3 : printf("So le"); break;
      case 4 : printf("So chan"); break;
switch (a)
      case 1:
      case 3 : printf("So le"); break;
      case 2:
      case 4 : printf("So chan"); break;
                                     Câu lênh điều kiên và rẽ nhánh
```


3.1.4

Toán tử goto và nhãn

□ Cú pháp

□ goto nhãn;

□ nhãn : dòng lệnh;

□ Hoạt động

☐ Khi gặp lệnh goto chương trình sẽ nhảy đến lệnh nơi chứa từ nhãn và thực hiện lệnh sau từ khóa nhãn

Ví dụ 5:

```
int i=0;
    quaylai: printf("i= %d", i,"\t");
    i=i+1;
    if (i<10)
        goto quaylai;</pre>
```


Một số chú ý

Nếu lệnh **goto** và "nhãn" nằm trong một hàm thì lệnh **goto** chỉ cho phép "nhảy" từ vị trí này sang vị trí khác trong thân của hàm (không được "nhảy" từ hàm này sang hàm khác).

Bài 1: Nhập vào tháng và năm. Cho biết tháng đó có bao nhiều ngày.

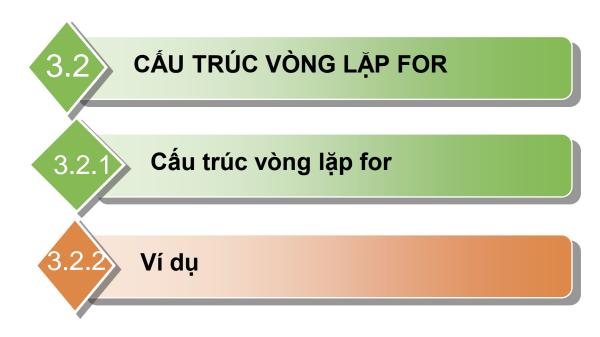
Bài 2: Nhập độ dài 3 cạnh 1 tam giác. Kiểm tra đó có phải là tam giác

không và là tam giác gì?

Nội dung

Đặt vấn đề

❖ Kiểm tra bài cũ

Viết chương trình in ra 10 dòng "Chào bạn"
 Viết chương trình in ra 10000 dòng "Chào bạn"

Đặt vấn đề

```
❖Đáp án:
printf("Chào bạn\n");
```


Đặt vấn đề

Giải pháp

Sử dụng vòng lặp

Nhanh, gọn, dễ sửa chữa

Cấu trúc lặp

- Cấu trúc lặp (repetition or loop): lặp lại 1 hay nhiều lệnh cho đến khi biểu thức điều kiện có giá trị sai. Các cấu trúc lặp gồm:
 - for
 - while
 - do ... while.

1

Cấu trúc vòng lặp for

☐ Cú pháp:

for (Exp1; Exp2; Exp3)

statement;

☐ Giải thích:

Exp= Expression

Statement: lệnh

Exp1: khai báo và khởi tạo giá trị ban đầu cho

biến

Exp2: biểu thức điều

kiện

Exp3:cập nhật biến vòng lặp, thay đổi giá

trị biến vòng lặp

 $Vi d\mu : i := 1$

Ví dụ: i<=10

Ví dụ i++

3.2.1

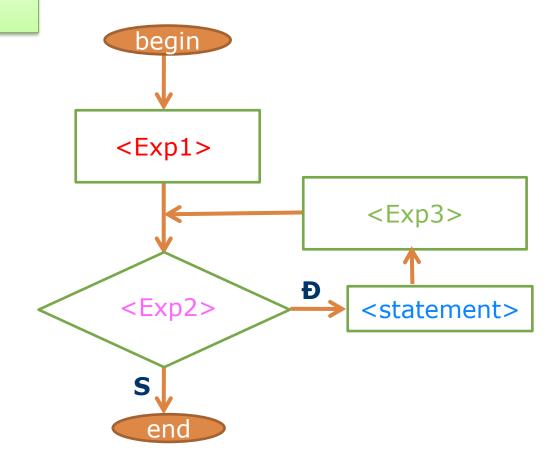
Cấu trúc vòng lặp for

☐ Cú pháp:

for (Exp1; Exp2; Exp3)

statement;

☐ Sơ đồ khối

Cấu trúc vòng lặp for

☐ Cú pháp:

for (Exp1; Exp2; Exp3)

statement:

- ☐ Hoạt động:
- ☐ B1: thực hiện exp1
- ☐ B2: kiểm tra điều kiện exp2.
- □ Nếu đúng thì thực hiện lệnh và sang bước 3.
- ☐ Nếu sai sang bước 4
- ☐ B3: thực hiện exp3 và quay lại b2
- ☐ B4: thoát khỏi vòng lặp

3.2.2 Ví dụ

Ví dụ 1: In ra các số từ 0-9

```
i=0 in ra i
i=1 in ra i
i= 2 in ra i
Exp1: i=0
Exp 2: i<10 → Lệnh: in i
Exp 3: i++</pre>
```

Ví dụ 1: In ra các số từ 0-9

```
i=0 in ra i
i=1 in ra i
i= 2 in ra i
Exp1: i=0

Exp 2: i<10 → Lệnh: in i
Exp 2: i++

i=9 in ra i

int i;
for (i = 0; i < 10; ++i)
printf("%d\n", i);</pre>
```



```
Ví dụ 1: In ra các số từ 0-9
i=0 in ra i
                Exp1: i=0
i=1 in ra i
                Exp 2: i<10 → Lệnh: in i
i= 2 in ra i
                Exp 2: i++ 4
i=9 in ra i
Ví dụ 2: int i;
      for (i = 0; i < 10; i=i+1)
           printf("%d\n", i);
Ví dụ 3: int i;
      for (i = 0; i < 10; i+=1)
           printf("%d\n", i);
```


Câu lệnh for lồng vào nhau

Câu lệnh for lồng vào nhau

Ví dụ 4:

printf("* ");

C:\Users\Win 8.1 Version 2\Documents\daochuoi.exe

Câu lệnh for lồng vào nhau

*Trong câu lệnh for, có thể sẽ không có phần <Khởi đầu>

```
int i;
int i;
int i;
i=0;
for (; i < 10; i++)
    printf("%d\n", i);</pre>
```


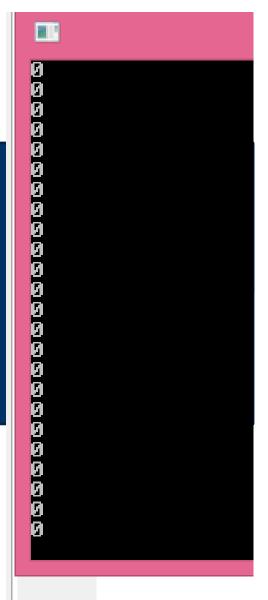
❖ Trong câu lệnh for, có thể sẽ không có phần <Đ/K lặp>

```
for (i = 0; ; i++)
    printf("%d\n", i);
for (i = 0; ; i++)
    if (i <= 10)
    printf("%d\n", i);
```


❖ Trong câu lệnh for, có thể sẽ <Bước nhảy>

```
int i;
for (i = 0; i < 10; )
     {
     printf("%d\n", i)
     i=i+1;
    }</pre>
```


❖ Trong câu lệnh for, có thể khuyết cả 3

```
int i;
i=0;
    if(i<10)
    printf("%d\n", i);
    i++;
getch();
```


Không được thêm; ngay sau lệnh for.

```
for (i = 0; i < 10; i++);
    printf("%d", i);
    printf("\n");
for (i = 0; i < 10; i++)
```


Câu lệnh for - Một số lưu ý

- ❖ Các thành phần <Khởi đầu>, <Đ/K lặp>, <Bước nhảy> cách nhau bằng dấu ;
- Nếu có nhiều thành phần trong mỗi phần thì được cách nhau bằng dấu,

```
for (int i = 1, j = 2; i + j < 10; i++, j += 2)
    printf("%d\n", i + j);</pre>
```


Viết chương trình giải bài toán cổ sau:

TRĂM TRÂU TRĂM CỎ
TRÂU ĐỨNG ĂN NĂM
TRÂU NĂM ĂN BA
LỤ KHỤ TRÂU GIÀ
BA TRÂU MỘT BÓ

HỞI MỖI LOẠI CÓ MẤY CON?


```
#include
          <stdio.h>
int main() {
unsigned int x, y, z; /* khai báo số trâu đứng, trâu
năm, trâu già*/
for (x=0; x<=20; x++) {
   for (y=0; y<=33; y++) {
  for (z=0; z<100; z+=3) {
     if(x + y + z == 100 \&\& (5*x + 3 *y + (z /
3))==100){
         printf("\n Trâu đứng:%5d",x);
          printf(" Trâu nằm: %5d ", y);
         printf(" Trâu già:%5d", z);
```


Viết chương trình vẽ tam giác các dấu * như sau:

**

*

Nội dung

Cấu trúc lặp while và do...while

3.3.1 Cấu trúc lặp while

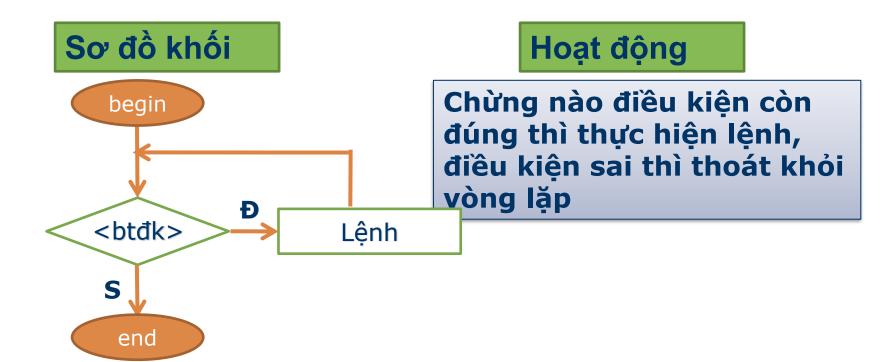
3.3.2 Cấu trúc lặp do... while

Cấu trúc lặp while

Cú pháp:

while (biểu thức điều kiện) Lệnh;

Ví dụ 1:

In ra các số từ 0-9

```
int i;
                                  for (i = 0; i < 10; i++)
         printf("%d\n", i);
int i = 0;
while (i < 10)
     printf("%d\n", i);
     i++;
```

❖ Viết chương trình tính: S = 1*2*...*n = n!

```
S=1; S=S*1;

S=S*2

S=S*3;

S=S*4;

...

S=S*(n-1)

S=S*n;
```


❖ Viết chương trình tính: S = 1*2*...*n = n!

```
int s=1,n;
printf("n= ");scanf("%d",&n);
for(int i=1; i<=n;i++)
s=s*i;
printf("s=1*2*3*...*%d= %d",n,s);</pre>
```


❖ Viết chương trình tính: S = 1*2*...*n = n!

```
int i=1;
int s=1,n;
printf("n= ");scanf("%d",&n);
while(i<=n)
{
    s=s*i;
i++;}
printf("s=1*2*3*...*%d= %d",n,s);</pre>
```


❖ 2. Nhập một số nguyên dương n. Xuất ra số ngược lại. Ví dụ: Nhập 1706 → Xuất 6071.

n=1706

Lấy 6 -> n%10

Bỏ 6 ra khỏi n -> n/10. n=170

... tiếp tục cho đến khi n=1

Lấy 1 -> n%10

Bỏ 1 ra khỏi n -> n/10. n=0 ->dừng

Mỗi lần lặp n%10 n/10.

❖ 2. Nhập một số nguyên dương n. Xuất ra số ngược lại. Ví dụ: Nhập 1706 → Xuất 6071.

```
n=1706
```

Lấy 6 -> n%10

Bỏ 6 ra khỏi n -> n/10.

... tiếp tục cho đến khi n=1

Lấy 1 -> n%10

Bỏ 1 ra khỏi n -> n/10.

```
int n, donvi;
printf("Nhap n: ");
scanf("%d", &n);
printf("So dao cua %d la ", n);
      while (n > 0)
            donvi = n \% 10;
            n = n / 10;
            printf("%d", donvi);
```


❖ Câu lệnh while có thể lồng nhau.

```
if (n < 10 \&\& m < 20)
      while (n >= 1)
            while (m >= 1)
                   printf("%d", m);
                   m--;
```


Câu lệnh while - Một số lưu ý

Không được thêm; ngay sau lệnh lệnh while.

```
int n = 0;
while (n < 10);
{
    printf("%d\n", n);
    n++;
}

while (n < 10)
{
};</pre>
```

Cấu trúc lặp do...while

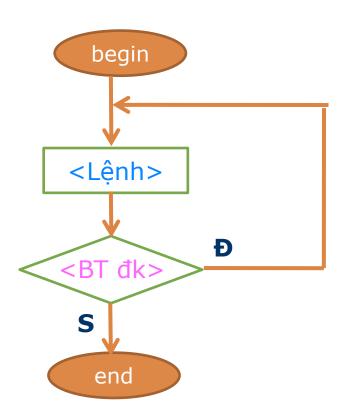
Cú pháp:

```
do
{
    Lệnh;
}
while (biểu thức điều kiện);
```

Hoạt động

B1: thực hiện lệnh
B2: kiểm tra điều kiện,
chừng nào điều kiện còn
đúng thì thực hiện lệnh,
điều kiện sai thì thoát khỏi
vòng lặp

Sơ đồ khối

Ví dụ 1:

while (i < 10);

```
In các số từ 0-9
int i;
for (i = 0; i < 10; i++)
      printf("%d\n", i);
int i = 0;
while (i < 10)
      printf("%d\n", i);
      i++;
int i = 0;
do
      printf("%d\n", i);
      i++;
```


Ví dụ 2

Nhập vào một số n>0, đếm xem có bao nhiên số chẵn <n

```
printf("so chan < %d la: ",n);</pre>
printf("so chan < %d la: ",n);</pre>
        for(int i=1;i<n;i++)
                                                 do
        if (i\%2==0)
                                                 if (i\%2==0)
        printf("%d",i);
                                                 printf("%d ",i);
        dem++;
                                                 dem++;
        printf("\nSo cac so chan la
%d",dem);
                                                 i++;}
                                                 while (i<n);
                                         printf("\nSo cac so chan la
                getch();
                                         %d",dem);
```


Một số lưu ý

❖ Câu lệnh do... while có thể lồng nhau.

```
Ví dụ 4: int a = 1, b;
do
      b = 1;
      do
            printf("%d\n", a + b);
            b = b + 2;
      while (b < 20);
      a++;
      (a < 20);
```


Một số lưu ý

❖ Câu lệnh do... while sẽ được thực hiện ít nhất 1 lần

Bài tập

Viết chương trình nhập vào từ bàn phím một số nguyên dương n. Trả ra màn hình kết quá tính:

a.
$$S = 1^2 + 2^2 + ... + n^2$$

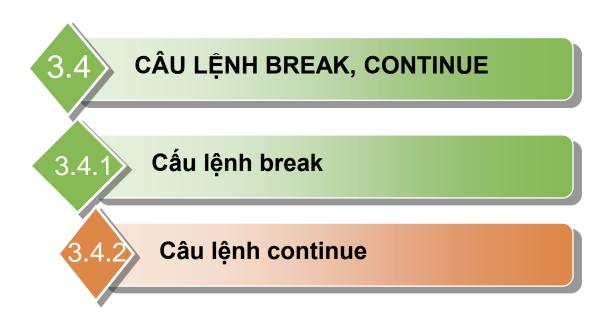
b.
$$S = 1 + 1/2 + ... + 1/n$$

c.
$$S = 1! + 2! + ... + n!$$

Nội dung

Câu lệnh break

☐ Ý nghĩa

Lệnh **break** cho phép thoát ra khỏi vòng lặp chứa nó ngay lập tức.

```
Ví dụ 1:
for (int i=1; i < =12;i++ )
{     if (i==5) break;
     printf("Day la thang %d\n", i);
}</pre>
```

```
Day la thang 1
Day la thang 2
Day la thang 3
Day la thang 4
```

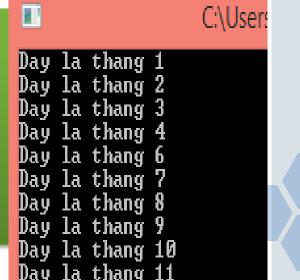
Câu lệnh continue

☐ Ý nghĩa

khi gặp lệnh **continue**, chương trình sẽ bỏ qua các lệnh còn lại của lần lặp hiện tại, và quay lại thực hiện lần lặp tiếp theo của vòng lặp

Lệnh **continue** chỉ áp dụng cho cấu trúc lặp, không áp dụng cho cấu trúc switch.

```
Ví dụ 2:
for (int i=1; i < =12;i++ )
{     if (i==5) continue;
     printf("Day la thang %d\n", i);
}</pre>
```


Ví dụ 3

```
for(int i=0;i<20;i++)</pre>
6₽
            if (i%2!=0)//gap lenh continue chuong trinh
           //bo qua lenh dong 10 va tiep tuc quay len for
            continue;
            printf("i= %d\n",i);
10
11
                                                Thực hiện in i: 0
                     Ktđk: i%2!=0-> sai
     Th 1: i=0
                                                Thực hiện continue,
                     Ktđk: i%2!=0-> đúng
     Th 1: i=1
                                                quay lại for, tăng i=2
```


Ví dụ 3

```
for(int i=0;i<20;i++)
{
    if (i%2!=0)//gap lenh continue chuong trinh
    //bo qua lenh dong 10 va tiep tuc quay len for
    continue;
    printf("i= %d\n",i);
}</pre>
```

```
C:\Users\W

0 2 4 6 8 10 12 14 16 18
```


Ví dụ 4:

#include<stdio.h>

Giả sử mật khẩu là 1. Đọc vào một mật khẩu người dung tối đa n lần. Nếu nhập đúng số 1 thì thoát không phải kiểm tra hết n lần. Nếu nhập không đúng số 1 báo nhập sai

```
#include<conio.h>
main()
int pass, n;
printf("Nhap n= "); scanf("%d",&n);
for (int i=0;i< n;i++)
     printf("Nhap pass= "); scanf("%d",&pass);
     if (pass==1) break;
     printf("Ban nhap sai\n");
getch();
```


Bài tập

Bài tập về nhà

- Sinh viên làm các bài tập có mã dưới đây trên cổng thực hành.
- ❖ Mỗi sinh viên cần có ít nhất 5 bài đạt AC.
- ❖ Sinh viên không đạt sẽ bị trừ 1 điểm chuyên cần.
- SV không tiếp cận được cổng thực hành thì gửi mail cho GV để lấy đề bài và nộp bài qua mail.
- ❖ Deadline: 9/3

Mã bài tập	
C01003	C01015
C01004	C01048
C01005	C01050
C01006	C01066
C01014	C02001